

ВЪГЛЕРОДНА ГРАМОТНОСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЗЕЛЕНИ УМЕНИЯ ЗА НОВИ РАБОТНИ МЕСТА

ОБУЧИТЕЛНА КНИЖКА

„Проектът се осъществява с финансовата подкрепа на фондация „ЕкоОбщност“, като част от проект CSO-LA/2019/410-153 “End Climate Change, Start Climate of Change #ClimateOfChange .

A Pan-European Campaign to build a better future for climate induced migrants, the human face of climate change”, финансиран от Европейската комисия по програма EuropeAid

Обучителна книжка

Обучителна книжка

Въглеродната грамотност за
развитие на зелени умения за нови работни
места

София, 2023

Тази публикация е създадена от ИЗПЪЛНИТЕЛЯ - фондация „Каузи“ с финансовата подкрепа на Европейския съюз. Съдържанието ѝ е изцяло отговорност на ИЗПЪЛНИТЕЛЯ и не отразява задължително позицията на ЕС и фондация „ЕкоОбщност“

Въглеродна грамотност за
развитие на зелени умения за
нови работни места

СЪДЪРЖАНИЕ

За проекта

Промените в климата

Какво е глобалното затопляне?

Какво е кръгова икономика?

Какво е зелена икономика?

Предизвикателства пред зелената икономика

Зелени професии

Какво е необходимо, за да работим зелена професия?

Какво са зелените умения?

Интересни зелени професии

Представяне на проекта

Климатичните промени са факт и промяната в начина ни на живот е неизбежна.

По целия свят младите хора научават за изменението на климата и предприемат действия. Младите са едни от най-важните гласове в движението за климата, защото могат да вдъхновят хората около себе си и най-бързо възприемат новите модели на поведение, насочени към опазването на околната среда.

За да се противодейства на тези промени, следва да се увеличи осведомеността на хората, тяхната роля и отговорност, от една страна, и търсенето на решения и прилагането на спешни мерки за намаляването на въздействието върху климатичните промени.

Една от стъпките ще е промяната от икономика на печалбата към икономика на благосъстоянието. До 2030 г. в световен мащаб могат да бъдат създадени до 20 милиона работни места с устойчива заетост. Това обаче макар и добре за планетата, крие известни рискове за хората. Темповете, с които се очаква да се развива зелената икономика, могат да доведат до липса на умения и до това неопитни работници да извършват работа, за които не са обучени, като по този начин ще се изложат на по-висок риск.

Проектът е насочен към популяризиране на темата „въглеродна грамотност“ и налагането ѝ в ежедневието на младите хора, които да се превърнат в катализатор на промяната в обществото и да бъдат подготвени да се адаптират към живот с фокус зелена икономика.

Промените в климата и глобалното затопляне

Промените в климата са най-голямата заплаха за природата и човечеството през XXI век.

Данните показват, че 15-те най-топли години на Земята са били през последните 20 години. В България климатичните промени също са факт - наблюдават се повече и по-дълги периоди на засушаване, следвани от сериозни бури и тежки наводнения с разрушения и жертви. Климатът южно от Стара планина става все по-средиземноморски, а на север плодородните земи бавно се превръщат в пустинни. Снежните месеци в планините намаляват. Сняг започва да вали след Коледа, а така се променя количеството вода, с което разполагаме през годината.

Глобалното затопляне е дългосрочно нагриване на земната повърхност, наблюдавано от прединдустриалния период (между 1850 и 1900 г.) поради човешка дейност, предимно изгаряне на изкопаеми горива, което увеличава нивата на улавяне на топлина парникови газове в земната атмосфера. Този термин не е взаимозаменяем с термина „климатична промяна“.

От прединдустриалния период се смята, че човешките дейности са повишили глобалната средна температура на Земята с около 1 градус по Целзий. В момента този число се увеличава с повече от 0,2 градуса по Целзий на десетилетие. Настоящата тенденция на затопляне е недвусмислено резултат от човешката дейност от 50-те години на миналия век и се развива с безпрецедентна скорост.

Какво е кръгова икономика?

Кръговата икономика е алтернатива на традиционната линейна икономика (производство – използване - изхвърляне). Целта е да се запазят ресурсите в употреба, колкото е възможно по-дълго, като се извлече максималната стойност от тях. В края на експлоатационния период се възстановяват и регенерират продукти и материали. Това включва повторна употреба, ремонт или рециклиране, увеличаване на устойчивото производство и потребление, намаляване на отпадъците и пестене на енергия.

Какво е зелена икономика?

Зелената икономика е по-приобщаваща като концепция. Тя включва както идеите за ефективност на ресурсите, така и за възобновяемите енергийни източници. Главно предвижда зелен растеж чрез базирани на природата решения и инвестиции, посветени на насърчаване на възстановяването, опазването и устойчивото управление на природния капитал чрез социално включване.

Зелената икономика е икономически модел, който се стреми към устойчиво и печелившо развитие, търсейки ситуации, които генерират икономически, социални и екологични ползи. Така може да се постигне социално благосъстояние, като същевременно се намалят рисковете за околната среда и екологичните заплахи. За целта е необходима дългосрочна визия, при която компании, пазари и инвеститори се ангажират с устойчиво развитие, гарантиращо дългосрочна рентабилност. Много компании разработват зелени маркетингови кампании, създават по-екологични продукти и подчертават устойчивостта на своите продукти.

ЦЕЛИ		
	Подобряване на качеството на въздуха	Подобряване на качеството на живот и благосъстояние
Мобилност	Насърчаване на гражданите да използват превозни средства с нулеви емисии напр. публичен електрически транспорт и използването му от гражданите. Активно пътуване пеш или с велосипед.	Стимулиране на ходенето пеша и колоезденето води до увеличение на физическата активност, психично здраве и подобряване на качеството на въздуха, както и подобряване на качеството на живот в града.
Ресурс	Намаляване на вредните отделяни емисии и преминаване към въглеродна неутралност, както и намаляване на емисиите от депонираните отпадъци.	Осигуряване на образователни ресурси и знание за насърчаване на рециклирането и отговорното изхвърляне на отпадъците и повторното използване на ресурсите.
Устойчивост	По-добро качество на въздуха и намаляване на потреблението на топлинна енергия в градовете благодарение на екологизирането на градските райони.	Активи, които подобряват качество на градската среда включително визуално. Разработените схеми за използване по правилен начин на зелената и синя (водна) инфраструктура, подобряват благосъстоянието на хората и техния здравен статус.

ЦЕЛИ	
Създаване на условия за устойчива икономика	Подобряване на застроената среда и устойчивите общности
Подобряване на съществуващите градски зелени площи чрез създаване на открити пространства и местообитания, засаждане на озеленяване по улици и осигуряване на възможност за създаване на общински споделени градини.	Гарантиране, че при разработването на планове за строежи се вземат предвид местната екология и биологично разнообразие включително въвеждане на „зелени“ маршрути/ връзки между обектите.
По-голяма ефективност на използваната от предприятията енергия. Растеж на работните места в областта на енергийните услуги.	Намалени енергийни нужди на гражданите, които са изложени на риск от енергийна бедност и свързаните с нея неблагоприятни въздействия върху здравето и образователните резултати.
Насърчаване на разнообразна и устойчива икономика на храните; изграждане на знания, умения и ресурси в областта на храненето в общността и намаляване на разхищението на храна.	При възможност, да се гарантира, че местните пространства разполагат с достатъчно подходящи възможности за отглеждане на растения/зеленчуци за удоволствие/ потребление, което допринася и за местното биологично разнообразие.

Предизвикателства пред зелената икономика

- Дори и зеленият икономически растеж може да навреди, ако само допринася за увеличаване на и без това неударжи-мо високото ниво на консумация на природни ресурси.

- Макар че намалява скоростта, с която човечеството изчерпва природните ресурси, преходът не е достатъчно бърз, за да реши окончателно този проблем.

- Справедливото разпределение на ресурсите продължава да бъде предизвикателство, което означава, че ще продължат да се наблюдават значителни разлики в разпределението на богатството.

Включва значителни разходи за компаниите, тъй като те трябва да положат големи финансови усилия, за да гарантират, че техните продукти не вредят или опазват околната среда.

ЗЕЛЕНИ ПРОФЕСИИ

Зелените професии съществуват във всички икономически сектори (например селско стопанство, промишленост, услуги, администрация), като те допринасят както за опазване и възстановяване на околната среда, така и за засилване на икономическото развитие. Зелените професии подпомагат намаляването на екологичното въздействие на предприятия и различни икономически сектори чрез:

- Увеличаване на ефективното потребление на енергия и суровини
- Ограничаване емисиите на парникови газове
- Минимизиране на отпадъците и замърсяването
- Защита и възстановяване на екосистемите
- Допринасяне за адаптирането към изменението на климата

Какъв вид образование се изисква, за да работим зелена професия?

Поради голямото разнообразие от зелени работни места, няма единен профил на обучение. Освен стандартните образователни степени, включително професионални, бакалавърски, магистърски и т.н., има различни курсове, обучения и следдипломни специализации спрямо конкретно зелено работно място и даден сектор.

Хората, които създават опаковки, например, трябва да могат да работят с екологично чисти и биоразградими материали. Адвокат, който се интересува от защитата на природата, трябва да специализира екологично право, а инженер, който иска да работи в енергийния сектор, ще трябва да специализира във възобновяема енергия и енергийна ефективност.

Какво са зелените умения?

Преходът към зелена икономика изисква развитие на нови професионални умения. Те са необходими, както за нововъзникващите работни места, така и за адаптирането на съществуващите работни места към новите икономически тенденции.

Инженерни и технически умения, необходими за създаване на енергийно ефективни сгради, транспорт, агрокултура и възобновяема енергия;

Научните умения в областта на климата, водата, канализационните услуги и електричеството;

Умения за управление на операциите, свързани с промяна на организационната структура, необходима за извършване на зелени дейности;

Умения за мониторинг, необходими за оценка на спазването на технически критерии и правни стандарти на бизнес дейностите;

Въпросът за устойчивостта е сложен и непрекъснато променящ се. Не винаги е очевидно кое е наистина „зелено“ и устойчиво и кое не. При съмнение трябва да се направи анализ на екологичния отпечатък и оценка на въздействието върху околната среда, за да се определи колко екологична е всъщност една организация, продукт, услуга или работа.

Природата и работата са неразривно свързани. Животът ни зависи от природната среда. Нашите работни места и бизнес зависят от здравето на планетата. Изменението на климата и въздействието му върху околната среда вече застрашават работните места, поминъка и живота на милиони хора по света. Бъдещето ни зависи от справедливия преход към икономика с ефективно използване на природните ресурсите и фокус върху устойчивото развитие.

Интересни зелени професии

Устойчив готвач: отчита произхода на съставките, как се отглежда храната и как стига до нашите пазари, и в крайна сметка в нашите чинии. Приготвя храната по начин, който не е разточителен на природни ресурси и може да бъде продължен в бъдеще, без да е вреден за околната среда или здравето, използва сезонни продукти и местни производители, запазвайки както природата, както и кулинарните традиции.

Моден екодизайнер: устойчивият моден дизайн е дял от модата, насочен към опазването на околната среда и предпазване от свръхексплоатацията на труда. Той включва използване на органични тъкани, рециклиране на материали, прилагане на zero waste метод, или, иначе казано, употребяване на остатъчни материали за създаването на нов продукт, използване на материали от местни доставчици, предоставяне на добри и справедливи условия на труд на служителите си и др.

Допълнителна литература

1. The Intergovernmental Panel on Climate Change (2022) Sixth Assessment Report
2. Рамковата конвенция на Организацията на Обединените Нации по изменение на климата (РКООНИК)
3. Парижкото споразумение
4. Science-Based Targets
5. Carbon disclosure project
6. Национална стратегия за развитие на България 2030
7. Национална стратегия по околна среда
8. Цели на Министерство на околната среда и водите за 2022